

Formgivningstävlingen om Sveriges nya sedlar

■ Tävlings om formgivning av ny svensk sedelserie

Tävlingen

Tävlingen om utformningen av en ny svensk sedelserie utlystes av Riksbanken i april 2011. I ett första steg inbjöds intresserade att anmäla intresse för att delta genom en prekvalificering. 46 ansökningar kom in i detta första steg.

I ett andra steg inbjöds åtta av de sökande att delta i själva tävlingen. Urvalet av sökande gjordes av riksbanksfullmäktiges beredningsgrupp för utformning av sedlar och mynt med bistånd av konstnärlig expertis. Beslut fattades av chefen för Riksbankens administrativa avdelning.

DE TÄVLANDE HAR VARIT:

- Sirje Papp och Vince Reichardt
- Göran Österlund
- Göran Dalhov
- Lars Arrhenius och Martina Müntzing
- Stockholm Design Lab AB – Björn Kussofsky, Per Carlsson, Martin Mörck
- Ali Tabatabai och Mads Quistgaard
- Hans Cogne, Clara Terne och Lars Sjööblom
- Gustav Granström och Oscar Lauferweiler, Ritator AB, och Peter Johansson

Ett informationsmöte med de tävlande hölls på Riksbanken den 28 oktober 2011.

Samtliga tävlande hade vid tävlingstidens utgång den 30 januari 2012 lämnat in förslag som juryn har godkänt och bedömt.

Juryn

Tävlingsjuryn har utsetts av riksbanksfullmäktige och har bestått av följande personer:

- Peter Egardt, ledamot av riksbanksfullmäktige, juryns ordförande
- Jordi Arkö, konstnär och konstkonsulent i Dalarnas län
- Karin Granqvist, konstnär och ledamot av Konstakademien
- Anders Karlsson, ledamot av riksbanksfullmäktige
- Sonia Karlsson, ledamot av riksbanksfullmäktige
- Allan Widman, ledamot av riksbanksfullmäktige

Sekreterare i juryn har varit Leif Jacobsson, projektledare på Riksbanken. Christina Wejshammar, chef för Riksbankens enhet för kontantförsörjning, har varit adjungerad till juryn.

Utlåtanden har inhämtats från intendent Eva-Lena Bengtsson, Konstakademien; stats heraldiker Henrik Klackenbergh, Riksarkivet; museidirektör Ian Wiséhn, Kungl. Myntkabinettet och Mårten Gomer, sedelteknisk expert på Riksbanken.

En bedömning av upphovsrättsliga aspekter har inhämtats från Setterwalls Advokatbyrå.

Juryn har sammanträtt vid sex tillfällen.

Utgångspunkter för tävlingen

Temana för den nya sedelserien har fastställts av Riksbanken och ska vara svenska kulturpersonligheter i kombination med svenska natur- och miljömotiv. Varje sedel består av ett personporträtt och ett natur/miljömotiv som anknyter till personen ifråga. Varje sedel ska på det sättet utgöra en helhet.

Även sedlarnas huvudfärger har fastställts av Riksbanken. Inriktningen är att färgerna ska vara sobra, men tydligare än idag. Färgnyanserna ska vara sådana att det blir tydliga skillnader mellan valörerna. Även sedlarnas format har fastställts av Riksbanken. Som förutsättning för tävlingen har vidare gällt vissa krav på utformningen och placeringen av bland annat säkerhetsdetaljer och valörsiffror.

Tävlingens syfte och mål

Riksbankens syfte med tävlingen har varit att få ett brett underlag för att fatta beslut om sedlarnas formgivning. Målet har varit att utse ett vinnande förslag som kan vara den konstnärliga utgångspunkten för formgivningen av den nya sedelserien.

Tävlingsuppgiften

Tävlingsuppgiften har bestått i att lämna förslag till utformning av fram- och baksidan på de sex sedelvalörerna. Formgivningen ska baseras på en konstnärlig helhetsidé och det ska finnas en variation mellan valörerna så att det går lätt att skilja dem från varandra. Varje sedel ska ha en tydlig karaktär inom ramen för en helhet.

MOTIV OCH HUVUDFÄRGER ÄR FÖLJANDE:

Valör	Person	Natur/miljömotiv	Huvudfärg
20 kronor	Astrid Lindgren	Småland	Violett
50 kronor	Evert Tabe	Bohuslän	Gul/orange
100 kronor	Greta Garbo	Stockholm	Blå
200 kronor	Ingmar Bergman	Gotland	Grön
500 kronor	Birgit Nilsson	Skåne	Röd
1 000 kronor	Dag Hammarskjöld	Lappland	Grå/brun

Tävlingsförslagen har inte behövt vara bearbetade i detalj eftersom Riksbanken kommer att detaljutforma det vinnande förslaget med hjälp av sedeldesigners. Det kommer då att anpassas till de säkerhets- och produktionsmässiga krav som ställs på sedlar.

Bedömningsgrunder

Följande fem kriterier har, tillsammans med tävlingsprogrammet, legat till grund för bedömningen:

- Konstnärlig helhetsidé
- Genomförbarhet
- Nyskapande/originalitet inom ramen för svensk sedeltradition
- Komposition text-siffror-bild
- Skillnader mellan valörerna inom ramen för helhetsidén

Vinnare

Det förslag som har utsetts till vinnare är "Kulturresan".

Juryns generella bedömning

Uppgiften för de tävlande har varit att presentera en konstnärlig idé som kan bearbetas vidare av Riksbanken. Juryns utgångspunkt har därmed varit att bedöma de konstnärliga idéerna och förslagets potential, inte enskilda detaljer.

Tävlingens speciella karaktär har gjort att Riksbanken haft höga förväntningar på resultatet. Juryn konstaterar att förväntningarna har uppfyllts. Samtliga tävlande har lämnat ambitiösa och väl genomarbetade förslag. Det finns också en variation mellan tävlingsförslagen

som gjort att juryn fått det breda underlag för sin bedömning som var önskat. Juryn har därför haft en svår men också stimulerande uppgift.

Juryn konstaterar vidare att samtliga tävlande använt andra konstnärliga verk som inspirationskällor för delar av tävlingsförslagen. Juryn bedömer dock, i enlighet med vad de tävlande själva intygat, att samtliga förslag i deras helhet utgör självständiga konstnärliga verk.

Ett tack riktas till samtliga tävlingsdeltagare för mycket väl genomförda insatser.

Karin Granqvist reserverar sig mot beslutet att utse "Kulturresan" till vinnare med motiveringen att förslaget saknar verkshöjd och innehåller GPS och QR-koder.

■ Vinnande förslag – "Kulturrestan"

FÖRSLAGSTÄLLARE: GÖRAN ÖSTERLUND

Juryn har utsett tävlingsförslaget "Kulturrestan" till vinnare av tävlingen.

Förslaget är en väl sammanhållen serie där de olika sedlarna har ett gemensamt formspråk och där fram- och baksidorna samspelar på ett tydligt och harmoniskt sätt. Porträtten tar upp ett välgörande stort utrymme på sedlarnas framsida och lämpar sig väl för gravyren. Baksidorna är klara och tydliga och motivvalen framstår som typiska för landskapen. Sedlarnas komposition är

konsekvent och säkert genomförd och samspelet mellan valör och bild harmonierar. Helhetsintrycket är en vacker och användarvänlig sedelserie som bygger på en väl avvägd balans mellan nyskapande och svensk sedeltradition.

Färgskalan ligger väl i linje med tävlingsprogrammets inriktning mot sobra men tydliga färger. Vattenmärkets utformning och placering följer ett traditionellt mönster. Valörsifforna som upprepas två gånger på varje sida är tidlösa, tydliga

och lätta att uppfatta. Skillnaderna mellan valörerna är tydliga.

Förslaget är väl anpassat för sedelproduktion. Den slutliga formgivningen kommer att överensstämma väl med den konstnärliga idén.

I förslaget ingår att sedlarna förses med GPS-koordinater och så kallade QR-koder. Juryn bedömer att detta förslag är vare sig praktiskt eller säkerhetsmässigt lämpligt och utgår från att det inte kommer att realiseras.

Juryn rekommenderar riksbanksfullmäktige att besluta att "Kulturresan" ska bli den konstnärliga utgångspunkten för den nya sedelserien och ligga till grund för fortsatt bearbetning och slutlig framställning av sedlarna. Rekommendationen gäller under förutsättning att eventuella upphovsrättsliga aspekter som är förknippade med förslagets utformning kan lösas.

■ Andra pris: "Älskade aktörer"

FÖRSLAGSTÄLLARE: HANS COGNE, CLARA TERNE OCH LARS SJÖÖBLOM

Juryn har utsett tävlingsförslaget "Älskade aktörer" till andrapristagare.

Förslaget är en välkomponerad och distinkt sedleserie med eleganta konstnärliga lösningar. Framsidorna har ett gemensamt uttryck som gör att de harmonierar väl med varandra. Personerna visas i en aktiv framtoning som ger ett koloristiskt intryck med ett ovanligt och attraktivt färgval. Sedlarna utstrålar en varm vänlighet.

Baksidorna bygger på ett bra bildtänkande med en innerlighet i uttrycket. Landskapsgestaltningen är vacker och färgvalet är harmoniskt och kompetent.

Typsnittet är tydligt. Valörsiffrornas utformning bidrar till stringens i kompositionen.

Invändningar mot detta konstnärligt attraktiva förslag är att formen för och placeringen av valörsiffrorna gör att dessa kan vara svåra att uppfatta i praktisk hantering. Landskapsbilderna ger heller inte en så tydlig association till landskapen som är önskvärt och bilderna har ingen tydlig gemensam prägel.

Formgivningen skulle behöva ändras en del vid den slutliga framställningen av sedlarna, men inte mer än att den konstnärliga grundidén kan behållas.

■ Övriga tävlingsförslag

"Aurora Borealis"

FÖRSLAGSTÄLLARE: GÖRAN DALHOV

Förslagsställaren har satsat på nytänkande och presenterat tydligt originella och självständiga konstnärliga verk. Förslaget har en stark personlig prägel. Varje sedel har ett tydligt eget uttryck med en kraftfull dramaturgi. Självständigheten och originaliteten är berömvärd.

Enligt juryns bedömning ligger det konstnärliga uttrycket utanför ramen

för vad som kan anses som svensk sedeltradition. Färgvalet och typografin bidrar också till att sedlarna blir svårlästa. Landskapsmotiven framstår inte alltid som typiska tolkningar och porträtten upplevs av betraktaren som både ligande och stående.

Vid en slutlig formgivning skulle förslaget komma att behöva genomgå relativt stora förändringar.

"Det avlånga landet"

FÖRSLAGSTÄLLARE: STOCKHOLM DESIGN LAB, BJÖRN KUSSOFSKY, PER CARLSSON OCH MARTIN MÖRCK

Förslaget bygger på ett attraktivt helhetskoncept med fram- och baksidor som harmonierar väl med varandra och ett gemensamt bildspråk för porträtten. Personernas kroppsspråk är ett spännande försök att kommunicera med betraktaren. Attributen till porträtten är väl valda och är integrerade med porträtten på ett bra sätt. Svenska flaggan som genomsiktsbild är en utmärkt idé. Landskapen är relativt lätta att identifiera.

Kompositionen med text, siffror och bild är väl avvägd. Typografin är klar och tydlig, även om kontrasten till valörsiffrorna är väl svag på några av valörerna. Skillnaden mellan valörerna är tydlig.

Trots förslaget många styrkor framstår helhetsintrycket som något otidsenligt. Landskapsbilderna har heller inte den originalitet som är önskvärd.

Förslaget är väl anpassat för sedelproduktion. Den slutliga formgivningen av sedlarna skulle komma att överensstämma väl med den konstnärliga idén.

"Inspiration 2012"

FÖRSLAGSTÄLLARE: SIRJE PAPP OCH VINCE REICHARDT

Förslaget är en väl sammanhållen sedelserie med bra bildgestaltningar och fina kompositioner. Formgivningen är modern och text och bild samspelar på ett harmoniskt sätt. Valörsiffrornas typsnitt är klassiskt och tydligt med dubbla siffror på varje sida. Skillnaderna mellan valörerna är tydliga.

Trots förslaget styrkor framstår det inte som helt genomarbetat i alla delar. Miljöbildernas koppling till landskapen är inte alltid så tydlig som är önskvärt.

Formgivningen skulle behöva ändras en del vid den slutliga framställningen av sedlarna, men inte mer än att den konstnärliga grundidén kan behållas.

"Kultur i blom"

**FÖRSLAGSTÄLLARE: LARS ARRHENIUS
OCH MARTINA MÜNTZING**

Förslaget bygger på ett lekfullt och kreativt helhetskoncept med en tydlig konstnärlig särprägel. Framsidorna baseras på en intressant och originell utgångspunkt där scenografiernas mönsterverkan kopplas till porträtten. Landskapsblommorna på baksidorna är vackra. Utformningen av valörsiffror och typografi är traditionell och tydlig.

Mönstret på sedlarna bidrar dock till att de blir svårlästa. Miljömotiven ger heller inte alltid en omedelbar association till landskapet ifråga. Skillnaderna mellan valörerna är inte så tydliga som är önskvärt.

Formgivningen skulle behöva ändras en del vid den slutliga framställningen av sedlarna, men inte mer än att den konstnärliga grundidén kan behållas.

"Natur och kultur i symbios"

FÖRSLAGSTÄLLARE: ALI TABATABAI OCH MADS QUISTGAARD

Förslaget är ett djärvt nytänkande med stående format och en annorlunda gestaltning av personporträtten. Utgångspunkten är en helhetsidé och ett konsekvent genomfört koncept. Även baksidorna är originella och har en tydlig gemensam utgångspunkt.

Sättet att gestalta personerna gör det dock svårt att spontant känna igen dem

på flera av valörerna. Baksidorna är vackra men har ingen tydlig association till landskapen. Att det finns både stående och liggande motiv skapar en inkonsekvens i helhetsupplevelsen. Valörsiffrornas placering kan göra dem svåra att uppfatta i praktisk hantering.

Formgivningen skulle behöva ändras en del vid den slutliga framställningen av sedlarna, men inte mer än att den konstnärliga grundidén kan behållas.

"Nära i bild"

FÖRSLAGSTÄLLARE: GUSTAV GRANSTRÖM, OSCAR LAUFERSWEILER OCH PETER JOHANSSON

Förslaget innebär ett radikalt nytänkande med ett humoristiskt anslag. Den bildmässiga kopplingen mellan fram- och baksida är nyskapande. Porträtten bygger på en konsekvent konstnärlig idé. Grundkonceptet är traditionellt och typografin är inspirerad av äldre svensk sedeltradition.

Gestaltningen är dock enligt juryns uppfattning inte tillräckligt genomarbetad för att fungera på sedlar. Skillnaderna mellan valörerna är heller inte så tydliga som är önskvärt.

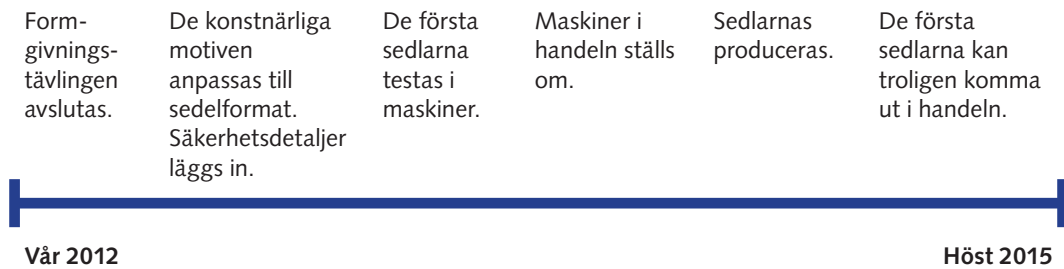
Formgivningen skulle behöva ändras en del vid den slutliga framställningen av sedlarna, men inte mer än att den konstnärliga grundidén kan behållas.

Vad händer nu?

Riksbanksfullmäktige har beslutat att det vinnande förslaget ska vara den konstnärliga utgångspunkten för Sveriges nya sedlar. De konstnärliga motiven kommer att anpassas till sedelformat med hjälp av sedeldesigners. De första sedlarna kommer troligen ut i handeln 2015.

PROCESSEN

Sveriges riksbank
103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

www.riksbank.se
Tel. 08-787 00 00